

*

krces

*

j u n i j
leto 1936
številka 6

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje-Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc. — Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje-Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

ŽETEV

Po Stiju Streuvelsu K. V.

(Nadaljevanje.)

Ricka je neprijetno dirnila ta nepričakovana nevihta in podvival se je na podstrešje v svojo izbo. To je bil nov udarec v njegove sanje, ki je kot temna nevihta razrušil vso srečo in vsa bedna je stala resnica pred njim. Sedaj je prvič videl povsem jasno, da je reven fant. Tildina nesreča se ga je komaj dotaknila, a materine besede so ga globoko presunile — prvič je pomislil: »Res je, revež sem. Ali ne bo Lida prevzetno vihala nosu in z viška gledala na fanta, ki bo prišel pred njo s praznimi rokami, ali me ne bo nje-na mati ozmerjala, sramotila in me vrgla skozi vrata?

Wies je bil njegov tovariš še iz šolskih klopi; in mogoče je bila Lida le radi tega prijazna z njim. Toda sedaj bo pazil na to, kaj pravzaprav namerava! Tako je stal naenkrat prepad med njima. Klel je očetovo bolezen, ki je požrla ves denar in zapravljivost svojih bratov, ki so krivi, da je revež. Zavidal je blagostanje, ki je vladalo v Lidini hiši. Najrajši bi jo videl v stiski, da bi trepetala od lakote in prišla k njemu prosit pomoči, on pa bi bil bogat, strašno bogat in bi jo obsul z vsem. Potem bi vendar videl te uporne, trde oči, da bi prosile in moledovale. Do danes še niso! Toda bilo je drugače določeno; in on si ni znal pomagati. Najboljše bi bilo, da bi se pogreznil in ne bi vedel ničesar več, ali da bi odšel nekam daleč v neznan kraj, kjer bi je nikoli več ne videl.

Drugi dan je bil še vedno slabe volje: »Temu mora biti konec,« je pomislil, »sicer me bo ubilo hrepenenje in bolečina.« In odločil se je, da bo odšel.

Ves dolgi dan je čakal na starejšega Krauwela in ko ga je slednjič videl prihajati domov, je s trdnimi koraki stopil k njemu.

»Krauwel, ali me vzameš s seboj na jug?«

Veliki fant je pogledal mladiča.

»Si že kdaj žel?«

»Da, že dvakrat, trikrat.«

»V tujini še ne?«

»Ne, doma.«

»Ali veš, dečko, da tam prepeka zrak in je delo naporno.«

»O, nič zato. Le vprašaj sosednega Wiesa, ta ti bo povedal.«

»Velja. Drugi teden odrinemo. Letos bomo šli dalje proti jugu.«

Krauwel je potegnil kos pirja iz hladnega žepa in zarisal s svinčnikom križ na koncu lista. Rick je šel zadovoljen domov.

»Mati, ali smem iti z žanjci?«

»Kaj? Mar se ti sanja, fantič? Ostani doma pri materi. To ni primerno delo zate, ti si še premlad.«

»Mati, pusti me, Wies pojde tudi, in jaz bom vedno z njim.«

Pregovoril je mater, da je slednjič privolila in rekla, da soglašala z njegovim sklepom.

»Sedaj vam bom pokazal, kdo sem!« Uporno se je dvignilo v njem.

»Vrnil se bom s polno vrečo denarja, potem bodo videli! In če ne bo zadostovalo, bom prinesel drugo leto še več.«

Zaupal je vase in verjel v to, kar bo prišlo. Toda Lida, Lida! Povsod in v vsem je bila Lida, kamor je pogledal, jo je videl. Zvečer je pod lipo, kjer so bili spet zbrani isti mladi žanjci kot sinoči; tiho je stopil k Wiesu in mu povedal, da pojde z njim žet. Lida je zaslišala njegovo govorenje in ga je pogledala z nevernim obrazom.

Fantje, ki so bili že spodaj in so vse videli, so pripovedovali o širnih žitnih poljih, tako velikih kot deset vasi skupaj, samo nebo in žito, ki ga morajo požeti in katerega kosé dan in noč, kot bi se zagrizli vanj, in o strašnem, zgročem soncu. Poleg Sneyra se je zgrudil mož in je bil takoj mrtev!

Pripovedovali so še o velikih kmečkih posestvih tam spodaj, kjer se hlapi niti ne poznajo med seboj, toliko jih je.

»In kmet je kot kralj v svojem kraljestvu, še tega ne ve, kje se konča,« je omenil Sieper vmes.

Rick je radovedno poslušal strašne storijske. Nekoliko mu je bilo temno in vendar je hotel iti na delo, proč od tu.

»Potem se bom vrnil kot odrasel fant in bom lahko sam pripovedoval.«

Tudi Wiesu ni dalo miru, tako zelo je želel oditi.

»He, dečko,« je zaklical in udaril Ricka po rami, »bomo že pokazali našim revežem!«

Ko so drugi odšli, so Rick, Lida in Wies še nekoliko posedeli in kramljali kot v prejšnjih časih.

»Lida, kaj boš delala, ko boš sama, in na kaj boš mislila, ko bomo odšli?« je hotel vprašati Rick; pa

ni vprašal in tudi nocoj se je priti-hotapil domov, ne da bi dejal besedo o tem, kar ga je bolelo.

»Predno bom odšel z doma, zadnji dan ji bom vse povedal,« je mislil.

Wies mu je pripovedoval o bogatem plačilu, ki ga bodo dobili in Rick se je veselil že vnaprej svojega bogastva. »Če me bo še potem zavrnila, bom odpotoval za vedno; in nikoli več se ne povrnem.«

Doma je imela mati mnogo opravka. Morala je pripraviti novo obleko in mnogo perila. Pri njih in v vsaki hiši se je govorilo le o tem.

Župnik je obiskal vse domove in je svaril fante, naj tudi v tujini izpolnjujejo svoje dolžnosti in naj se varujejo pred grehom; vsi so mu obljubili in napravili pri sebi trden sklep, da bo res tako. Krauwel se je še enkrat oglasil pri vseh, da bi izvedel, če so ostali mož beseda. Natančno je določil, da odpotujejo čez dva dni. Nihče več ni delal, obiskovali so drug drugega, da so se vse pomenili in izpraševali starejše kaj je najpotrebnejše, da vzamejo s seboj. Tekali so h kovaču po klepala, kose in nakovala, k trgovcu po novo perilo in obleko. Veliki, modri nahrbtniki so bili nabasani in vsak si je želel, da bi že odšli.

Rick je neprestano mislil in tutil, kako se bo poslovil od Lide. Preden odide v tujino, hoče biti pomirjen, in predvsem mora ona izvedeti, da jo ima silno rad. Ni vedel, na kakšen način, naj ji vse to razodene.

»Rad bi odšel,« je dejal, »le radi ene same stvari bi še rajši ostal tu.« Ker pa ona ni vprašala, kako je ime tej stvari, ni tvegala nobene besede več. — Toda njene oči so ga vendar gledale skrivaj tako milo; vedel je, da je razumela. Bilo mu je tako lepo. Ponoči so tekali Krauwel in njegova tolpa po vasi in pelli iz polnih grl. Rick pa je po materinem nasvetu šel zgodaj spat.

»To bo gotovo zadnja noč, ki jo boš celo prespal,« mu je rekla.

Sedaj je ležal v postelji in prisluškoval puščobnemu, otožnemu petju in glasni razposajenosti svojih tovarišev.

»Mar moram oditi s temi smelnimi, predrznimi tovariši?« je mislil in groza ga je obšla.

Vzlic prečuti noči so bili Wies, Sneyer, Broecke, Piune in vsi drugi pripravljani za pot še preden se je zdanilo. Dobre volje so stali ob ce-

PROŠNJA PESEM

Ob prvi obletnici eharističnega kongresa. — Peter Križman

*Pred Teboj stojimo, kakor Izraelci pod goro Sinajsko,
da spregovoriš besedo sveto s silnim glasom,
da popadamo pred Tabo na zemljo in psalm zapojemo
imenu Tvojemu, ki ga vsa zemlja posvečuje.*

*Kako smo trudni pred Teboj in vsi otroško šibki,
zemlja nas teži in njen dušiči vonj
nas vse obdaja in napaja nas z grenkobo.*

Kako Tvoj red se čudno v nas sprevrta.

*O Bog, zastri nam pred očmi ta blesk sveta,
dobrotno nam pokaži svojih zarij jutro!*

*Spregovori, spregovori, Oče, da ne bomo poslušali
svojega ubitega glasu in begali na vse strani.*

*Prečudno smo ujeti v ta minljivi, blodni čas,
le včeraj, danes, jutri je pri nas . . .*

*O večnosti nam spregovori, da v večnost
seže naš pogled, da že pozabimo
na štetje drobnih ur in dni, da že spoznamo,
da v Tebi se izmakne ves časovni tek.*

*Glej, naš Bog, kako boječe stiskamo v rokah
ta košček kruha, kruha grenkega, trohljivega,
Hraniti hočemo se za življenje in če smrt
nas zgrabi, jokamo in v ničnosti zatrepetamo.
Gospod, daj, spregovori nam o živem kruhu,
reci, da smo gostje na kraljevski svatbi,
da žejo si utešimo s pijačo neusahljivega studenca.*

Gospod, naš Bog!

*Glej, vsi smo razgubljeni, še v gosti množici
vsakdo le sliši svojega srca plašne utripe,
čim bolj objemamo se, bolj smo tuji med seboj
in naših pesmi zvok se ne ujame v melodijo.*

*Daj nam razumeti, da pečate Tvojega otroštva
nosimo na čelih, da ne bomo tujci več s Teboj
in ne med sabo, da glasovi spet se v eno pesem zlijejo.*

Tedaj bomo vsi peli pesem Tvojemu imenu:

Svet — Svet — Svet.

PAPEŽEV 80. ROJSTNI DAN V ZNAMENJU KATOLIŠKE AKCIJE

Dr. Stanislav Žitko

Sv. oče Pij XI. je praznoval ob letošnjih Binkoštih svoj osemdeseti rojstni dan. Prireditelji te proslave so bili mnenja, da bo papežu v posebno veselje, če se mu za njegov rojstni dan poklonijo zastopniki Katoliških akcij iz celega sveta. Tako so se zbrali za Binkošti v Rimu predstavniki Katoliških akcij, ki so zastopali 25 različnih narodnosti iz vseh delov sveta. Gotovo je bilo to prvič, da so se v okvirju Katoliške akcije zbrali zastopniki raznih narodov v tolikem številu. Tudi katoličani iz naše države so bili zastopani; navzoči so bili predstavniki Katoliških akcij v Ljubljani, v Mariboru in v Zagrebu.

Seveda je bil prvi namen vseh teh odposlancev različnih katoliških akcij, da se poklonijo sv. očetu ob njegovem častitljivem jubileju, da ga razveselijo, ko bo videl zbrano celo vrsto zastopnikov one, od njega tako priporočene, sedanjim razmeram in sedanjim potrebam tako odgovarjajoče ustanove.

Naravno pa je, da smo vsi pričakovali, da bomo ob tej priliki tudi slišali važne besede o Katoliški akciji zlasti iz ust sv. očeta. Tudi je bil na dnevnem redu sestanek narodnih zastopnikov, kjer naj bi se razpravljalo o Katoliški akciji. Tako je imela cela slovesnost tudi pomen za nadaljni razvoj Katoliških akcij pri posameznih narodih.

Na binkoštno soboto popoldne je bilo zborovanje italijanske Katoliške akcije. Prvi referent na tem zborovanju je imel splošen referat o Katoliški akciji, v katerem je navedel razna splošno veljavna načela za izvedbo Katoliške akcije.

Povdaril je, da je Katoliška akcija disciplinirana organizacija in je v tej zvezi ponovil papeževe besede, da je Katoliška akcija telo, vojska in družina ali z latinskimi besedami corpus, exercitus, familia. Te besede imajo toliko vsebine, da je umestno, če nekoliko premislimo njihov pomen.

Katoliška akcija je »telo«. V slovenščini rabimo mesto besede »telo« v tem smislu ponavadi besedo korporacija ali tudi društvo. Pomen je v tem, da mora biti Katoliška akcija samostojen, enoten organizem s svojim statutom, s svojim članstvom, s svojo samoupravo po statutih. Kdor štopi v Katoliško akcijo kot član, je dolžan podrediti se statutom.

Katoliška akcija je vojska. Ta primera kaže dvojno lastnost Katoliške akcije. Najprej njeno notranjo urejenost, potem pa tudi njeno nalogo na zunaj. Notranje mora biti Katoliška akcija urejena kot vojska; disciplina, pokorščina, točnost, natančna izvedba nadrejenosti in podrejenosti so bistveni znaki dobre vojske. Na zunaj pa je določena Katoliška akcija za boj, za pridobivanje, za osvajanje, biti mora udarna.

Katoliška akcija je družina. Ne sila in strah, kakor v običajni vojski, ampak ljubezen, kakoršna vlada v družini, mora ustvarjati organsko vez, mora ustvarjati disciplino in pokorščino, mora ustvarjati mir in enotnost v Katoliški akciji, ki bo tako res kakor družina, kjer vsi medsebojni odnosi temeljijo na ljubezni.

Tudi je referent zelo povdaril potrebo enotnosti Katoliške akcije, misel, ki je kot močna rdeča nit prepletala vse govore, vse sestanke, ki so se vršili za Katoliško akcijo v okvirju papeževe osemdesetletnice. Da doseže svoj apostolski namen, mora biti Katoliška akcija v svojem delu specializirana po naravnih stanovih in po poklicnih okoljih, toda vse to delo mora biti usmerjeno proti istemu cilju. Zato so izrednega pomena edinstveni organi Katoliške akcije, ki so pred vsem narodne centrale, škofijski odbori, pa tudi župnijski odbori, ki združujejo v sebi vse različne organizacije Katoliške akcije ter dajejo vsem smernice in navodila. Posamezne organizacije Katoliške akcije se morajo vedno zavedati, da so del enega in istega organizma.

Na binkoštni praznik je bila v baziliki sv. Petra velika sv. maša ob prisotnosti sv. očeta. Zastopnikom Katoliških akcij posameznih držav, oziroma narodov so bila med številnimi drugimi udeleženci določena odlična mesta. Ko so prinesli sv. očeta v cerkev, so zbrane ogromne množice navdušeno vzklikale Kristusovemu namestniku, ki je svoj jubilej obhajal v očitni duhovni in telesni čilosti. Po sv. maši je papež podelil svoj blagoslov.

Višek vseh prireditev je bila nedvomno velika avdijenca pri sv. očetu na binkoštno nedeljo zvečer, pri kateri so bili sprejeti vsi zastopniki Katoliških akcij, ki so se zbrali k proslavi. Ker so bile zastopane najbrže vse italijanske škofije po svojih zastopnikih, je bilo število udeležencev izredno veliko in je bila ogromna sprejemna dvorana napolnjena do zadnjega kotička. Sv. očeta so zopet prinesli. Vzklikanje je napolnilo vso dvorano in je znova in znova vzvalovilo. Šele po daljšem času je nastal mir. Sv. očeta je

pozdravil v latinščini nadškof Pizzardo; ob koncu svojega govora ga je v imenu vseh navzočih prosil za vzpodbudo, pomoč in blagoslov pri delu v Katoliški akciji.

Sv. oče je odgovoril z nad tričetrt ure trajajočim govorom, z izredno živahnostjo, prosto in tudi v latinskem jeziku. Govor je bil govorniško na višku. Razdeljen je bil v več dobro ločljivih delov.

Uvodoma je sv. oče v izbranih besedah izrazil svoje veliko veselje nad prihodom toliko zastopnikov Katoliških akcij.

Nato pa je sv. oče najprej pozval delavce Katoliških akcij k enotnosti, ker le iz enotnosti nastane mogočna sila. Z največjim povdarkom je ponovil: »Pred vsem, po vsem, nad vse, za vsako ceno *enotnost, enotnost, enotnost*. Enotnost ljubezni, enotnost mišljenja, enotnost dela, enotnost svete discipline.«

Potem je sv. oče ponovil svojo definicijo Katoliške akcije jasno in točno: Katoliška akcija ni, noče biti, ne sme biti nič drugega kakor udeležba in sodelovanje vernikov pri hierarhičnem apostolatu.

Govoril je dalje o nevarnostih, ki pretijo celemu človeštvu od komunizma. V tej zvezi je z besedami: *Vigilate et orate, čujte in molite*, opominjal k največji opreznosti, ker tudi med katoličani so lažnjivi učitelji, lažnjivi preroki, ki z lepimi besedami ustvarjajo nekako soglasje med resnico in zmoto, med svetostjo in grehom, med posvetno postavo in božjo postavo, med resničnim in samo enim krščanstvom, kakor ga je prinesel Jezus Kristus in zanj dal svoje življenje, in neko drugo psevdokrščansko religijo.

Pohvali svetovno razstavo *katoliškega tiska*, »orožja resnice«, kakor je napisano na čelu razstave. Podčrtava važnost katoliškega tiska, ki je najmočnejša opora Katoliške akcije, ki je prvo sredstvo za izgradbo Katoliške akcije.

Z izredno toplimi besedami je papež izrazil, kako zelo pri srcu mu je Katoliška akcija, za katero da neprestano moli. Slednjič je sv. oče podelil vse svoje blagoslove vsem, ki sodelujejo v Katoliški akciji.

Vtis papeževega govora je bil mogočen. Kljub veliki gneči je ves čas papeževega govora vladala največja tišina. Videlo se je, da sv. oče sam osebno, z največjo ljubeznijo in razumevanjem res kot vrhovni vodja, pa tudi kot najboljši oče, zasleduje in tudi vodi razvoj Katoliške akcije.

Še enkrat je sv. oče sprejel posebej zastopnike narodnih Katoliških akcij na binkoštni pondeljek dopoldne v posebni avdijenci. Blagoslovil nas je in zopet povdaryl važnost dela v Katoliški akciji z besedami: »*Vi, ki delate v Katoliški akciji, ste danes Cerkvi zelo potrebni.*«

Na binkoštni pondeljek, pred drugo zgoraj popisano avdijenco pri sv. očetu, so imeli zastopniki posameznih narodnih Katoliških akcij sestanek, katerega je vodil nadškof Pizzardo, ki je glavni referent za Katoliško akcijo pri sv. stolici. Sestanek je imel namen, da bi se razjasnili morebitni dvomi zlasti v načinu in metodi Katoliške akcije. Nadškof Pizzardo je v svoji uvodni besedi, — govoril je francosko — zopet povdaryl važnost enot-

nosti Katoliške akcije. Katoliška akcija je organiziran apostolat, ki je podrejen hierarhiji. Nihil sine episcopo, nič brez škofa, je povdaril že sam sv. oče v svojem velikem govoru pri avdijenci prejšnji dan. Škof je predstavnik cerkvene hierarhije v svoji škofiji in je radi tega Katoliška akcija v njegovi škofiji dolžna pokoriti se njegovim navodilom. Dosledno temu je postavil nadškof Pizzardo načelo, da društva, katera niso podrejena hierarhiji, niso in ne morejo biti Katoliška akcija. Podrejenost hierarhiji naj bo tako tudi temelj enotnosti.

Najbolj značilen je bil na tem sestanku nastop vodje žosistov msgra Cardijna. Izredno preprost v svoji zunanosti, toda poln ognja, je opozoril na nujnost enotnosti Katoliške akcije, češ, naš največji skupni sovražnik je danes komunizem, ki predstavlja močno enotno svetovno oragnizacijo. *Proti temu enotnemu sovražniku bomo uspeli samo, če bomo tudi mi enotni in enotno organizirani.*

Ko smo Slovenci na binkoštni pondeljek zvečer zapuščali Rim, so nam še vedno zvenele v ušesih papeževe besede: enotnost, enotnost, enotnost. Slovenci smo majhen narod v krogu drugih narodov, a smo gotovo po sposobnosti in vzgoji našega ljudstva poklicani, da izgradimo močno in zgledno Katoliško akcijo. Naj nam bodo binkošne besede sv. očeta resen opomin, da bodo tako naši uspehi čim večji, čim mogočnejši.

OBLETNICA VELIKEGA DOGODKA

I. M.

Med največje dogodke v katoliškem svetu šteje v lanskem letu II. eharistični kongres, ki se je vršil za Jugoslavijo v Ljubljani. V vrsti naših prireditev pa je bil kongres najveličastnejše slavlje, kar smo jih doživeli.

Leto dni bo skoro, kar je minil velik praznik, ki smo ga pripravljali skozi dolge mesece z vnemo in veliko ljubeznijo. Nikakor pa uspeh kongresa ne sme zamreti z zadnjim blagoslovom, ki nam ga je podelil papežev odposlanec pri zaključni slovesnosti na Stadionu pod večer 30. junija 1935. Ne, ta sad mora zoreti še za pozne rodove. In na nas je, da ga ohranjamo!

Izmed sredstev za ohranitev bo zelo učinkovita knjiga, ki se o kongresu pripravlja in ki v najkrajšem času izide.¹ Film o kongresu in več serij skioptičnih slik nam ohranja spomin nanj.

Kongresna proslava pa zasluži, da njen obletni spomin tudi svečano obhajamo. In zato je zamislil prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman posebno prireditev, ki jo je združil s proslavo osemstoletnice stiškega samostana in vso prireditev nazval »Stiški dnevi«. Za te dni je izdal sledeči proglas:

¹ Naroča se v Misijonski tiskarni, p. Domžale. — Knjiga bo krasno delo in jo je kritika zelo ugodno ocenila. (Gl. »Slovenec«, 11. junija 1936.)

Lanski evharistični kongres je vsem udeležencem še v živem spominu. Pravkar se dotiskuje knjiga, ki v obsegu okroglo tisoč strani podrobno popisuje potek kongresa, prinaša vse govore in pridige in vse zaobljube, podane na stanovskih zborovanjih. In te knjige bo šele mogel vsak spoznati ogromno in pomembno delo, ki ga je evharistični kongres izvršil, saj v dneh kongresa nihče ni mogel biti pri vseh prireditvah. Tako bo ta knjiga obnovila v nas vse, kar je lepega in dobrega padlo v naše duše ob nepozabnih dneh kongresa.

Letos obhaja stiški samostan osemstoletnico svojega obstoja. O važnosti stiške ustanove za versko in kulturno življenje Slovencev so

Ob obletnici evharističnega kongresa:

Papeški legat kardinal Avgust Hlond ob prihodu v Ljubljano.

Ob njem ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman in papeški ceremoniar msgr. Capoferri.

poklicane roke že pisale in še bodo. Ta pomemben jubilej, katerega mora slovenski verni narod veselo in hvaležno obhajati z vso slovesnostjo, nam nudi najlepšo priložnost, da obnovimo v sebi ne samo spomin, temveč tudi milost lanskega evharističnega kongresa. Zato bomo oboje obletnice kongresa in 800 letnico združili v enotno slavnost.

Že danes vabim vse vernike škofije in tudi Slovence izven ljubljanske škofije, da se udeležite slavnostnih dni v Stični, ki naj ne bodo samo dnevi zunanje slave, ampak mnogo bolj dnevi notranjega prero-

jenja v presveti Evharistiji in v češčenju Matere božje, ki je v svoji sedmeri žalosti še prav posebno v današnjih časih naše najboljše zatočišče.

Spored, ki bo z vsemi podrobnostmi še objavljen, vsebuje v glavnem sledeče prireditve:

Na praznik Marijinega Vnebovzetja 15. avg.:

Ob 18 slovesna otvoritev obletnice evharističnega kongresa in 800 letnice s pridigo prevzvišenega gospoda škofa dr. Josipa Srebrničja, ob 20 verskokulturna igra »Jurij Kozjak« na prostem. Ob 22 procesija mož in fantov z baklami k evharističnemu križu na hribu Vinograd. Tam bo pol-

Ob obletnici evharističnega kongresa:

Škof dr. Gregorij Rožman obhaja mladino na mlad. prireditvi na Stadionu 29. jun. 1935.

Ti prizori nam bodo vedno ostali v spominu kot najlepši.

nočnica samo za može in fante. Po polnočnici sv. maše v cerkvi, kjer bo Najsvetejše v češčenje izpostavljeno in prilika za spoved.

V nedeljo, 16. avgusta:

Ob 6 pridiga in sv. maša prevzvišenega gospoda knezoškofa lavan-
tinskega dr. Ivana Tomažičja.

Ob 8 stanovska zborovanja.

Ob 9 slovesna pontifikalna sv. maša s pridigo. Potem slavnostno zborovanje.

Ob pol 14 evharistična procesija, nato pred cerkvijo pete litanije, zahvalna pesem, posvetitev presv. Srcu Jezusovemu in blagoslov!

Kakor sem vas lansko leto vabil v Ljubljano na splošni evharistični kongres, tako vas vabim letos na obletnico v Stično: »Pridite, molimo Gospoda v presvetem Rešnjem Telesu, zadostujmo mu za vse žalitve, da bo usmiljen in milostljiv našemu narodu in naši domovini!«

V Ljubljani, 30. maja 1936.

† Gregorij Rožman
škof

PESMI PRI KRESU

Vane Betkin

I. V SVITU OGNJA

Tovariši, pustite me nocoj,
naj čisto sam poslušam to pokojnost
in sam s seboj uživam vso opojnost,
ki zdaj jo meče name ognja soj!

Pustite me, naj se očistim gób
v te svetle, čudežne noči tišini,
le enkrat naj počivam še v bližini
nedolžnih, poveljanih otrók.

Pustite me, nocoj me še pustite,
da se prerodil bom ob tej lepoti
in si pozdravil tudi rane skrite,

ki svet mi dal jih v svoji je trdoti.
Potem prišel bom kakor čudo iz nebes
zdravit vam gobavo okuženost teles.

II. MOLITEV

Ljubezen večna, silna, nepojmljiva,
ki váte se poslednja stvar izteka,
z ljubeznijo prepoji še človeka,
glej, v krempljih strast drži ga zapeljiva!

Pravičnost vélika, med žgočim ognjem
očisti srca naša grdobije,
saj ustnice preroka Izaije
očistil si nekdaž z žarečim ogljem!

O Bog, človeka glej, ki pravde išče!
Daj milost mu, da ves se prerodi,
odsev lepote svoje vanj izlij,

naj zemlja vsa le Tvoje bo svetišče!
Potem pravično bomo uživali dari,
ki siplje méd nas Tvoje jih prgišče.

CVETOČE SRCE

Pomladna zgodba — Ivan Čampa

II.

Matic je ves zasopel prišel domov. Strmina in težka butara, ki jo je nosil, sta ga temeljito spehali. Bilo mu je vroče, da je vse teklo od njega.

Srednje mlinsko kolo se je še vedno enakomerno vrtelo in pršilo z lopatic vodo. Matica je skrbelo, kaj je s Kočičevim ovsom.

»Da mu ne bi kamenja namešal v moko,« ga je imelo.

Pred malnico pa je začuden obstal: na pragu je sedela Stebrova Tonca od Lužarjev. Na pragu poleg nje je slonela težka vreča. Tonca je potrpežljivo čakala, da se Matic vrne.

Ko je začula njegove šepajoče korake, je dvignila oči.

Matic se je zmedel in se nekam čudno zasmel. To je delal vedno, kadar je bil v zadregi. In prav radi tega čudnega smeha, ki navadnemu smejanju ni bil prav nič podoben, so ga obsodili, da ni pri pravi pameti.

»Bog daj!« je pozdravila Tonca in se dvignila s praga.

Tonca je bila Maticu precej slična po postavi: tudi ona je bila pokvečena. Stopalo leve noge je imela namreč obrnjeno proti notranjemu členku druge noge, kar jo je delalo pri hoji zelo smešno. Taka je prišla že na svet. Bila je hči bajtarja Kebca, ki se je preživljal s tem, da je z ženo nabiral zdravilna zelišča in podobne stvari. Živela nista v ravno prevelikem izobilju, zato je bilo čisto naravno, da si je morala Tonca že v zgodnji mladosti služiti kruh kljub pohabljeni nogi okrog drugih ljudi. Zdaj je bila pri posestniku Stebru, kjer so jo imeli prav radi, ker je bila zelo pridna. — V obraz ni bila ravno grda, a na obrazu se ji je videlo, da prav radi pohabljene noge mnogo trpi.

Tonca si namreč nikdar ni ničesar bolj želela, kot da bi se kdaj poročila in si ustvarila lastni domek. Ta želja se ji je že v zgodnji mladosti vtihotapila v srce, a v poznejših letih je izprevidela, da se ji ne bo nikdar izpolnila, kajti nikogar ni, ki bi jo maral.

Tonca je dobro vedela zakaj, zato ji je bilo tem huje, da je popačena.

»Si dolgo čakala?« jo je vprašal Matic, ko si je v zmedenosti brisal z rokavom obilni pot s čela in hitel odklepati vrata, da bo pogledal, kako je z ovsom.

»E. ni dolgo, kar sem prišla. Videla sem, da se melje, zato sem počakala, ker sem vedela, da nisi šel daleč. Je že zvonilo pri grodu, zato sem mislila, da moraš priti vsak čas.«

Tako nekam prijazno so zvenele Maticu niene besede. Še nikdar prei ni bila tu doli, a poznal jo je že, odkar je bila pri Stebru; vendar si ni nikdar mislil, da je tako prijazna.

Iz neke hvaležnosti ji je dvignil težko vrečo in jo odnesel v malnico.

»Saj ne bi bilo treba,« se je branila Tonca.

»Laglie dvignem kot ti, ki si prinesla notri od Lužarjev tako težko. Je pšenica?«

»Za na belega bo, ja,« je pritrdila.

»Bom kar popoldne zasul, če ne bo treba prati.«

»Smo že doma.«

Matic je kar naprej gledal v dekleta, ki je bilo vse žareče od vročice.

»Kaj ne bi! Tako šibka pa tako daleč nositi.« jo je pomiloval.

»Bo že za praznike, kajne?«

»Kajpak! Za praznike pritisnejo vsi kmalu in potlej človek ne pride zlepa na vrsto. Pa takega silnega dela ni še pri hiši v tem času.«

»Saj, saj!« je pritrdjeval Matic. Gladil se je po čelu, da bi mu padlo še kakšno pravdansko vprašanje v glavo, da bi Tonca še nekoliko zadržal. Neizrečeno mu je ugajalo, da se zna tako lépo pogovarjati. Kar rad bi bil, da bi ostala ves dan pri njem.

Včasih je prebil cele dneve, ne da bi spregovoril z živim človekom besedo. Družbo mu je delala samo črna mačka, ki je bila že vsa krmežljava od starosti. Zato se je Matic tako rad pogovoril, kadar je kdo prišel.

Toda drugi so se razgovarjali z njim čisto drugače kot Tonca. Same take reči, ki se človeku ne zdijo preveč pametne. Tonca pa tako moško govori s svojim žalostno drobnim glasom!

»Pa malo povasuj, če utegneš!« jo je slednjič kar naravnost skoraj boječe povabil.

»Bo treba iti, me čaka delo doma.«

»Saj ni, da bi morala kar naprej delati kot ura,« jo je skušal prepričati.

Zmotilo ju je zvonjenje pri grodu. Matic je stopil po stopnicah, da bi znova zasul. Nerodno mu je bilo, da bi šepal, zato je stopil na vsako stopnico najprej s krajšo, potem pa še z drugo nogo. Kaj takega mu ni še nikoli prišlo na misel, zdaj ga je pa kar nenadoma postalo sram, da je čotast.

Kot da bi Tonca ne vedela, da Matic šepa! A vseeno!

Tonca je proti Matičevemu pričakovanju še nekoliko postala v malnici. Začela sta se znova pogovarjati in kar kmalu sta postala nekam čudno zapljiva drug do drugega.

Kar tako sta si začela tožiti o svojih križih in težavah. Ko je Tonca pripovedovala, kako se mora seliti od hiše do hiše, da si služi kruh, se je Maticu prav zares zasmilila.

»Kaj hočemo, če je pa božja volja taka! Bog že ve, zakaj me je tako udaril,« je izdihnila na zadnje.

»Menda je res tako,« je pritrdil Matic, ki ni vedel druge tolažbe in je zraven še sam zavzdihnil, da bi pokazal, kako se mu Tonca smili in da tudi njemu ni vse z rožicami posuto.

»Zagovorila sva se,« se je spomnila čez čas Tonca in se obrnila, da bi odšla.

»V pogovoru res hitro poteče čas.«

»Kdaj bo pa mleno?« je vprašala.

»Kar jutri pridi, če utegneš, pa še kaj prinesi!«

*

Matic gleda za odhajajočo Tonco in čudne misli mu rojijo po glavi. Tako nekam neverjetno se mu zdi.

Ta revica Tonca! Da le more biti tako nesrečno takole prijazno dekle! Le kaj mu je vse povedala in potožila v tem kratkem času, ko sta se prvič pogovarjala! Tako se ni z Maticem še nikdar nihče razgovarjal.

Ko bi ji mogel kako pomagati! Toda kako, ko je pa sam ves betežen in nesrečen!

Matic misli.

Čez hip se mu nekaj čudnega rodi v možganih. Obraz se mu razleze v nenavaden smeh: tako se smejejo otroci, kadar odkrijejo pri igranju kaj prav posebnega in se jim zdi na vso moč imenitno.

Oči mu zableste in ves se nekam zgubi, da pozabi sam nase. Tako lepa je ta misel, ki jo ima v duši, tako cvetoča, kot je pomlad okrog mlina.

»Če...«

Matic si skoraj ne upa misliti naprej.

»Postni čas je in greh je tako misliti zdaj,« se boji sam svojih misli.

Vendar so misli močnejše od volje: znova in vedno znova mu silijo v možgane.

Matic si slika v duši tako lepe stvari in tako živo, da jih kar vidi pred seboj.

»Saj je tako lepo! Kar je lepo, pa ne more biti greh, tudi če je v postu, skuša opravičevati samega sebe in se vedno bolj pogreza v sanje. Matic ne zna sicer naštetih nobenega naglavnega greha in tudi božjih in cerkvenih zapovedi ne, a kaj je greh, vendarle ve.

Da, če bi ga Tonca marala! Kako lepo bi jima bilo! V tej tihi grapi bi živela ločena od vsega sveta in samo drug za drugega. Ne bi se jima godilo slabo. Matic ni še nikdar trpel pomanjkanja. Saj ljudje radi nosijo v mlin. Ob tem, kar zasluži, bi prav lahko živela dva človeka in še bi lahko kaj spravila v denar, da bi bilo za druge stvari. Tako bi bila Tonca rešena večnega garanja in potikanja po svetu. Maticu bi lepo gospodinjala, drugega dela ne bi imela. In tako bi se jima lepo godilo...

Da, če...

Matic si v srcu živo predstavlja, kako bi bilo, če bi bila Tonca njegova. Vesel je že same misli na to, kako lepo bi moralo biti še v resnici. Matic bi bil gotovo najsrečnejši človek na svetu.

Rad bi, da bi se ta trenutek Tonca ponovno znašla pred njim, da bi ji takoj vse razodel tako lepo, kot misli v svojem srcu in bi jo povprašal, če bi hotela biti njegova.

Da mu že prej, ko je bila Tonca še pri njem in sta se tako lepo razgovarjala, ni padlo to na um!

Matic premišlja, če bi šel za njo ka-li, da bi jo dohitel in ji vse povedal, vendar se mu zdi, da je bolje, če sam dobro premisli in počaka. Saj bo Tonca jutri spet prišla in ji bo lahko vse razložil. Le kaj poreče na to?

Pa saj se mu bo smejala, če ji pove! »Matic, ti nisi pri zdravi!« mu bo rekla.

Ne, saj ne bo rekla tako! Bog varuj! Saj je tudi on danes njo razumel, zakaj ne bi še ona njega. Saj je videti tako dobrosrčna.

Toda tisti jutri! Kdaj bo prišel? Še cela noč je vmes. In ta noč bo tako dolga. Saj bo v njegovi glavi kar bučalo najrazličnejših misli in načrtov, kot buči v jezu, kadar je največ vode.

O, lepe bodo te misli. Toda, če se bodo jutri z eno samo Toncino besedo sprevrgle v nič in se potopile v pusto vsakdanjost...

Matic si kar ne upa misliti na to in komaj čaka jutrnjega dne...

(Konec prihodnjič.)

MRAK NAD VASJO

Povest. Spisal *Ivan Čampa*. Nadaljevanje

VI. TILČI

Za velikonočne praznike se je bila vrnila Mrškova Tilči, ki je ni bilo že dve leti domov. Bila je v mestu, kamor jo je bil poslal oče z namenom, da bi postala dekleta kot se spodobi in ne kakšna kmečka bumka. Na svojo hčer, ki je bila edinka, je bil Mršek zelo ponosen in se je kaj rad hvalil z njo. Vsekakor bi ji bil rad preskrbel lepšo bodočnost in udobno življenje.

Ko se je na veliki ponedeljek prvič pojavila na vasi, so jo ljudje hitro opazili in so takoj spoznali, da ni več tista kot je bila. Dekleta so takoj zapazila posebnost njene obleke in rdečilo na njenih ustnicah ter pristrižene lase.

Ko so Francetu tiste dni po vrnitvi iz zapora pripovedovali novice, ki so se zgodile, odkar ga ni bilo doma, je ob vesti, da se je vrnila za veliko noč tudi Mrškova Tilči, ves vzdrhtel od nekega čudnega nemira.

Ni poznal sovraštva in prav nič ni bil jezen na Mrška, ker ga je pripravil v tako nesrečo, samo hudo, neizrekljivo hudo mu je bilo, da mu je nakopal to trpljenje, ki ga je moral prestajati v ječi, oče dekleta, do katerega ga je vezalo nekaj tako čudnega in lepega.

France je bil kmečki fant in mu ni bilo do ljubimkanja. Take ljubezni na kmetih ne poznajo. Pa saj to sploh ni bila ljubezen, kar sta imela France in Tilči nekdar med seboj in ki je Francetu po tolikem času še vedno ostalo v srcu, kajti še nikdar ni niti za hipce pomislil na to, da bi se bila mogla s Tilči kdaj vzeti. Če pa človek na to ne misli, potem to sploh nič ni. Zato France niti s pogledom ni nikdar omenil Tilči kake misli ali želje, ki bi ne bila dovoljena. Večkrat si je že prizadeval, da bi vse skupaj pozabil, ali Tilči se mu je vedno znova vračala v misli.

Menda se ni France nobene druge stvari bolj bal kot te, da bi Tilči kdaj krenila s poti, po kateri je hodila nekdar, ko je bila še v društvu. Zato ga je pa toliko bolj zbolelo, ko so mu pripovedovali, kako je Tilči zdaj ošabna in gosposka in da je ni tudi v cerkvi nobeno nedeljo več videti.

Česar se je vedno najbolj bal, se je uresničilo in čeprav si je France skušal dopovedati, da ga vse to nič ne briga, ker nima z njo nič skupaj in je samo ženska, kakršnih je na svetu na tisoče in tisoče, ga je vendar vsak dan bolj vznemirjalo to, kar je slišal o Tilči, in mu je polnilo srce z neko grenkostjo, o kateri si ni upal nikomur nič povedati.

Zato je France strašno hrepenel, da bi mu bila dana nekoč prilika srečati se s Tilči na samem in ji povedati marsikaj. Tako, na primer, spomniti jo tistih lepih ur, ki so jih preživeli fantje in dekleta skupaj v društvu, opomniti jo, da oče ne dela prav in jo pripraviti do njenega prejšnjega prepričanja, v katerem je nekoč živel.

Vendar pa je bilo strašno težko priti do Tilči tako, kot si je France želel, kajti kadar jo je srečal, ni bila nikdar sama, temveč vedno s kakim moškim. Ljudje so večkrat videli, kako so se pred Mrškovo hišo ob nedeljah ustavljali avtomobili, ki so ostajali tam ves dan ali pa so po kosilu odhajali in se spet vračali proti večeru. Ob takih prilikah je v avtomobilu sedela tudi Tilči poleg kakega gospoda. In ljudje so kmalu izvohali, da je Tilči postala prava lajdra, ker da se vlačí s poročenimi moškimi in da ji je dober vsak, ki ji pride naproti. France vsega tega ni hotel verjeti, ker je poznal zlobnost in zavist ljudi, ter je Tilči vedno zagovarjal in je vedno našel kak vzrok, ki jo je opravičeval.

Ko jo je na primer srečal včasih, ko se je sprehajala od mlekarne proti Dražici, s kakim gospodom in je šla mimo Franceta tako, kot da ga še nikoli ne bi bila

videla, si je pač mislil, da tako zahteva olika in da bi ne bilo lepo od njega, če bi jo skušal pozdraviti.

Neko nedeljo po Vseh svetih pa je France kar tako iz dolgega časa blodil po Bradatki in se razgledoval po vaseh in hribih, ki se razprostirajo okrog.

Njegova vas je vsa zapuščena in siromašna ležala na ravninici pod hribom in se je v jesenski popoldanski tišini zdelo, da je popolnoma izumrla. Tam za njo pa se je dvigal Lisec, porastel z listnatim drevjem, da je bil videti krvav v žarkih sonca, ki je bilo po tolikih pustih jesenskih dneh morda poslednjikrat to nedeljo za slovo pokukalo z neba. Zdaj se je nagibalo k zatonu in je viselo tik nad hribom tako, da se je rdeča barva listja in zlato žarkovje zlivalo v eno samo čudovito in zlato žarno lepoto.

France je kar gledal in strmел, tako da se je bil v mislih za trenutek izgubil in ni mislil na ničesar več.

»Morda je tako lepa ljubezen,« si je čez nekaj trenutkov dejal in sam ni vedel, kako je spravil ta stavek iz sebe.

Zdrznil se je kot človek, ki se zaloti v slabih mislih, in se takoj okrenil, da bi šel proti domu. Vendar pa mu je na srce leglo nekaj trudnega in bolečega, kakor hrepenenje po nečem neznanem, česar ne bo nikoli dosegel.

Ko je stopal po gladkem hribu ob robu grmovja, pa je med drevjem nena doma nekaj zašelestelo in preden se je France zavedel, kaj je, je stala pred njim — Tilči.

V Francetu je vse zagomazelo. Vsega drugega bi se bil prej nadejal v tem trenutku kakor pa srečanja z njo. Toliko, da jo je spoznal, saj je bila popolnoma drugačna kot nekaj in niti sledu ni bilo več na njej o tisti deklici, ki je bila nekaj tako deviška in lepa. Ustnice, na katerih je opazil France celo plast rdečila, so se ostro odražale od ostalega obraza, ki je bil od pudra ves bledečen. Prijetni vonj, ki je vël od njene obleke, mu je postal v trenutku neprijeten, tako da ga je nehotе nekaj poščegetalo v grlu.

France je strmел in se kar ni mogel premakniti z mesta. Ko ga je Tilči zapazila, je ostala napol sklonjena nad korčkom, ki ga je mislila utrgati. Začudeno ga je pogledala, potem se polagoma vzraynala in izpod bledečne plasti na obrazu ji je komaj vidno rdeč oblaček zagrnil belino.

Nekaj trenutkov sta si stala nasproti vzravnana in nema kakor dva borilca, ki se bosta zdaj zdaj spopadla in le čakata znamenja za naskok.

Nobeden ni vedel, kaj se godi drugemu v duši, ali drug na drugem sta videla, da ju obhajajo različna čustva. France je nemirno iskal, kam bi utaknil roke, ki so mu bile strašno odveč. Tilči pa je mečkala v rokah šopek vijolično rdečih korčkov in jih poprijemala iz rok v róko. Potem je nenadoma Franceta zajelo vse tisto, kar je čutil v časih, ko sta bila s Tilči še v dvorani, in vse, kar je mislil nekoč povedati, ga je sedaj tako nenadoma stisnilo pri srcu, da je moral dati iz sebe. Prijazno se ji je nasmejal kot stari znanki, stopil za korak bliže k njej in ji s prijaznim nasmeškom, ki je izdajal zlat zob v ustih, dejal:

»Tilči!« Bližal se ji je, da bi ji podal roko.

Tedaj je nenadoma odskočila kot bi jo pičila kača in zaklicala:

»Prosim, pustite me popolnoma na miru!«

Bila je stroga in ves izraz njenega obraza je razodeval nepreklicno zapoved. France je strmел.

»Tilči!«

»Prosim, da takoj greste!« je ponovila trše.

»Samo nekaj besed, Tilči!« ni hotel odnehati France. V tem je bila izražena tako goreča prošnja, da se ji tudi Tilči, o kateri bi človek po prvih trdih besedah sodil, da Franceta neizmerno sovraži in da se ji naravnost studi, ni mogla ustavljati. Zdelo se je, da se je omehčala, in vprašala je skoraj prijazno:

»Kaj bi radi?«

Tedaj je iz Franceta izbruhnilo vse tisto, kar se je tako dolgo zbiralo v njem. Govoril je tako, da bi moral omajati najtrše srce. Ko je spominjal Tilči vseh tistih lepih dni, ki sta jih preživela skupaj, je zapazil, kako sta se zaiskrili v njenih očeh dve veliki solzi, kar je Franceta še bolj podžgalo in je govoril naprej, vedno bolj prepričujoče. Obzirno jo je opozoril na to, kako kruto se je zdaj vse izprevrгло, kaj govorijo ljudje o njej, ji je povedal in jo vabil nazaj v srečo tistih lepih dni.

Nenadoma so se srečale njune oči, da sta oba zadržela v nekem čudnem razburjenju.

»Dà, France, lepo je bilo takrat,« je izpregovorila Tilči. »Toda bilo je in se ne povrne nikdar več,« je boleče dostavila. Potem je krčevito zajokala, kot joka deklè, ki je izgubila nekaj lepega.

France je stal nem in jo gledal; ni vedel, kaj bi ji dejal. Šele po dolgem času je spravil iz sebe:

»Tilči, zakaj se ne povrne nikdar več? Saj je do tega samo en korak!«

»Mar hočeš, da nastopim proti svojemu očetu?« mu je dejala očitujoče. »Ne morem! Pa tudi sicer so se naše usode tako križale, da je med nama velik prepad, ki se ne da več premostiti.«

Francetu se je trgalo srce, kajti čutil je, da govori Tilči od srca. Več ni vedel, kaj bi ji dejal, kajti začutil je, da sta si s Tilči od tega trenutka popolnoma tuja. Bilo mu je tako, da bi se bil najrajši zjokal tudi on. Vedel je, da nima pri njej opraviti nič več, zato se ji je molče približal in ji podal roko — poslednjič v življenju... Krepko mu jo je stisnila, kot bi hotela reči: »Od tukaj, kjer sem zdaj, ni več poti nazaj. Lepi so bili oni časi, zato bom ohranila nanje lep spomin.« A ni dejala niti besedice. Spustila je Francetovo roko in zbežala.

France je stal nem in ni vedel, kaj se v njem godi. Ko je gledal za bežečo deklìco, ki je divjala po hribu kot srna, ki so jo prepodili lovci, je čutil, da se mu je v srcu porušilo nekaj lepega, ki mu je pomaličilo in oskrunilo biser, ki ga je nosil sredi srca...

*

Po tem doživetju se je dolgo izogibal ljudi. Čas se mu je vlekel kot jesenska megla in ni mu bilo mar za nobeno stvar.

V pustih zimskih dnevih, ki so bili prišli prej kot navadno, je presedel vse dni v hiši in premišljal, premišljal. Morda je bila to najhujša zima, ki jo je preživel v svojem življenju brez dela in brez idealov. Prav nič mu ni bilo mar ne fantov ne ničesar, vse se mu je bilo zmedlo.

Proti koncu predpusta pa je moral preživeti še en hud udarec, ki je bil najhujši, kar jih je kdaj doživel.

Ko je nekega dne sedel na peči in zrl brez misli v strop, je v sobo nenadoma stopila sestra, ki se je bila vrnila iz vasi.

»Ti veš, kaj sem slišala? Kaj takega se pa vendar še ni zgodilo. Pomisli! Mrškova Tilči se bo poročila na vero, veš da, civilno, s tistim lesnim trgovcem iz Cerknice, s Češarkom, ki ima ženo v norišnici in je razporočen. Drugi teden, pravijo, da bo že poroka, ker da jo mora vzeti.«

France je buljil in buljil v sestro, potem se je prijel za srce in iz prsi se mu je iztrgal en sam vzklik:

»Torej je vendar tako daleč zašla!«

V tem hipu se je šele docela zavel, kako velika je bila zmota, v katero je bil zašel.

(Dalje prihodnjič.)

KAKO JE BILO NA OLIMPIADI

France Sešelj

(Nadaljevanje.)

Te dni so se vršile tudi hockey tekme do 7 iger dnevno, in sicer na drsalnem stadionu in 3 km oddaljenem Riserskem jezeru. Dalje smo lahko opazovali razne treninge, kakor z bobom, v drsanju, kegljanju na ledu in smuških skokih. Z nedeljo so pričele tekme v kegljanju na ledu in v obveznem drsanju za moške.

V ponedeljek, 5. dan, smo sledili najbolj dramatično borbo vseh dni, ki se je razvila pri smuški štafeti 4×10 km. Prireditev se je pričela že ob 9 dopoldne. Proga je bila sestavljena iz 2 zank, ki sta bili sklenjeni med seboj v areni smuškega stadiona. Prva zanka je imela pretežno ravninski in lahkovzponski značaj, dočim je bila druga izrazito vzponska in strmo padajoča. Upoštevajoč te terenske razlike je vsak narod razporedil postavo svojega moštva. Nastopilo je 16 narodov. Start je bil skupen in to nekaj 100 m pred stadionom, tako smo bili na stadionu zbrani že očitvidci začetne razporeditve tekačev. Prvi je potegnil Norvežan Hagen, tik za njim sta pa pritiskala Finec Nurmela in Šved Berger. Naš je bil Leo Knap, ki se je lotil borbe v številnejši skupini Srednjeevropejcev, zavzel je in do predaje obdržal 8. mesto. Prvo predajo je prevzel in se pognal na drugo strmejšo progo Gustl Jakopič. Njega so prehiteli kar trije in sicer: Nemeč, Američan in Avstrijec in ga pomaknili na 11. mesto. Med severnjaki je Šved prehitel Finca. Na obeh progah so bile na vsaka 2 km razpostavljene kontrole, katere so telefonsko obveščale stadion o razvoju in dogodkih na progah, kar je bilo sproti z zvočniki razglašeno. Navzočni smo imeli istočasno pregled čez vseh 20 km, in smo bili očitvidci zanimivega predajanja, ki je obstajalo s prostoročnim udarcem po rami naslednika. Tretji je bil poslan zopet na lažjo progo Alojz Klančnik, ki pa je kljub temu, da je bil najhitrejši med našimi, komaj obdržal dobljeno mesto. V tej postavi so vsi napram prvim zelo zboljšali čase. V skupini severnjakov se je Finec prerinil zopet na drugo mesto pred Šveda in sledil Norvežana, ki je zgubljal na naskoku svojih prednikov. Sledila je četrta faza na strmejši rundi, v kateri se je dobojevala odločitev za svetovno prvenstvo v skupini severnjakov in srednjeevropsko prvenstvo v drugi skupini. Od naših je šel v to odločilno borbo Smolej, ki je pretekel Poljaka, Francoza in Američana ter s tem našo vrsto zboljšal za eno mesto. Trojica s severa se je na tem delu dajala na življenje in smrt. Finec je prehitel ves čas vodečo Norveško, za njim je pustil Norvežana zadaj še Šved ter pretekel še Finca, ki pa mu je zopet ušel naprej. To se je med njima nekajkrat ponovilo. Kakih 100 m pred ciljem se je Finec Jalkanen slednjič pognal pred Šveda Matsbo in se s skrajnimi močmi obdržal nekaj metrov spredaj ter kot prvi presmučal cilj. Norvežan Iversen je precej zaostal in osamljen pridrskal. Finska si je torej s časom 2 uri 41 min. 33 sek. za 40 km priborila prvenstvo o olimpijski smuški štafeti. Srednjeevropski prvak je postala Italija, ki se je ves čas držala na 4. mestu. Njo sledi prav tako stalna Čehoslovaška. Nemci so pa tukaj doživeli prvi poraz; prvi od njih je zavzel šele 10. mesto, torej za našim, šele nasledniki so to z junaškimi naporimi omilili. Pred nami so še Poljska, Avstrija in Francija. Mi smo deseti. Odstopila je po treh krogih edina Turčija. Vreme je bilo ta dan zelo mrzlo in viharo s snežnim metežem.

Po 4-dnevnih smučarskih programih je sledil torek, ki je bil izpolnjen s samimi tekmami na ledu. Ta dan so se vršile 4 hockey igre, obvezno drsanje za gospode in dame, dalje hitrostno drsanje na 500 m in četvorni bob. Bob se imenujejo do 120 kg težke železne sanke, opremljene s krmilom in zavorami, s katerimi se spuščajo po za nalašč za to pripravljeni progji. Z razliko sedežev obstajajo dvoje vrst takih sank in sicer: dvosedezne, imenovane »dvojni« in štirisedezne, »četvorni bob«. Na programu tega dne so bile vožnje s četvorcem. Proga sestaja iz pošev po hribu v večjih in manjših ovinkih potekajočega, iz ledu zgrajenega, okroglega jarka, z dolo-

čenim padcem, kateri pa nekako na sredini, na mestu največje brzine, v ostrem ovinku spremeni smer; tu je zunanja stran jarka dvignjena v 5 m visoko ledeno steno. Poprečna hitrost sank znaša 72 km na uro; v ravnih odsekih proge pa se doseže nad 100 kilometerska absolutna hitrost. Za 1,6 km dolgo progo rabijo nekako 1 minuto 20 sekund. Seveda so na progi istočasno samo ene sanke; ko te preidejo cilj, se šele spustijo druge. Sankači so po rokah in nogah obloženi z usnjenimi ščitniki, na glavah pa imajo čelade. To je šport za ljudi s popolno duhaprisotnostjo in močnimi živci. Med vožnjo izgledajo smešni, ko sedijo drug tik za drugim v nizkih sankah in kinkajo na obe strani, kakor kake našemljene govedine. Sprednji krmari, zadnji po potrebi zavira, srednja dva sta samo za utež pri nagibanju in za pospešek brzine. S tovarišem sva ogledovala te »ledoborce« na raznih točkah proge. Ko sva bila pri najostrejšem ovinku, imenovanem »Bayernkurwe«, bi bilo Čehe skoro odneslo preko visoke stene v gozdno pobočje. Sli so že čisto po zgornjem robu stene, tako da so rob krušili, a je vendar krmar še pravi trenutek krenil navzdol. Pri treningih se jih je pa itak nekaj polomilo in težje poškodovalo.

Vse ostale prireditve sva s tovarišem ta dan prepustila drugim, sama pa sva se podala na bližnjo postajo gorske železnice in se peljala na 15 km oddaljeno in 1650 m visoko planoto »Riffelriss«. Tu je postaja pred 4,5 km dogim predorom, po katerem gre železnica naprej do višine 2650 m na razsežen ledenik »Scheeferner-Platt«. Do predora še železnica ni predraga, ampak skozenj se pa cena podvanjsteri. Iz Riffelrissa sva se spustila preko razsežnih smučišč k 900 m nižje ležečemu alpskemu jezeru. Ta smuk nama je tako dopadel, da sva na jezerski postaji počakala sledečega vlaka in se še enkrat potegnila na Riffelriss. Drugič sva se spustila v 7,5 km oddaljeno mično vasico Grainau in se od tu na večer z vlakom vrnila v Ga-Pa.

V sredo se je vršil 18 km smučki tek kot samostojna disciplina in obenem prvi del klasične kombinacije. Pri tem je nastopilo rekordno število 22 narodnosti s 115 tekmovalci. Naših osem fantov je polnoštevilno zasedlo tek in kombinacijo. Ta prirediteljev je bila pravcata revija smučkih tekačev treh svetovnih kontinentov. Iz starta so jih spuščali posamezno na vsake pol minute ter je trajalo samo startanje 57 min. Start in cilj je bil v areni smučkega stadiona, ki je bil zopet napolnjen z občinstvom. O poteku je radio sproti poročal. Ob tej priliki je bilo zanimivo opazovati stilno razliko tekačev posameznih narodov; med najboljšimi in najslabšimi je bila seveda velika razlika. Zastopniki severnih narodov so tekli s tako lahkoto, kot bi ne imeli na nogah ničesar, razen lahkih čevljev. Prvi je prišel na cilj Gerardi, Italija; drugi Bogner, Nemčija; tretji Brodahl, Norveška. V posebnem teku so prvih 9 mest zasedli sami severnjaki, ki jih je konkuriralo 12. Klančnik se je plasiral na 23. mesto, Smolej na 25., ostala dva v drugo četrtino, torej prav dober uspeh.

Dan pozneje so se vršili na manjši skakalnici skoki kot drugi del norveške kombinacije. Tekmovalo je 48 skakačev 14 narodnosti. Izostalo je tu več srednjeevropskih in vse balkanske države razen Jugoslavije. Sedemdeset tisoč duš broječo množico je izpopolnjeval vrhovni olimpijski in vladni korpus s Hitlerjem v sredini. Skoki so bili dolgi od 35 do 53 m. Pri nas so sedaj že zelo redki tisti, ki se jim zdi še vredno gledati tako kratke skoke; neuk človek pač lahko postane ošaben. Veselje je bilo gledati te izbrane mojstre v njihovih sigurnih in mirnih poletih čez skakalnico. Tudi naši na videz niso bili slabi; vendar so pogledi skušenega sodnijskega zbora zaznamovali na njih tolikšne napake, da so jim prisodili skoraj zadnja mesta. Prva tri mesta so odnesli Norvežani. Razen skokov samih je bila zanimiva tudi njihova organizacija. V poldrugi uri je bilo izvedenih 96 skokov, od katerih je bilo komaj kaj padcev. Za popraviljanje po padcih pokvarjenega doskočišča je bilo vzdolž ob vrvi razpostavljenih kakih 200 mož; v pokvarjenem odseku je nastopila pripadajoča skupina in razkopani del na mah popravila. Publika se je o tartujočih in doseženih uspehih obveščala optično in tonsko. Ko je skakač drsel po naletu, je napovedovalec napovedal njegovo ime in državo, istočasno se je na primerno veliki

svetlobni plošči pokazala njegova startna številka, trenutek po dovršenem skoku se je že pod to številko posvetila druga plošča s številko doseženih metrov. Ti dve plošči sta bili s svetlobrani zasenčeni tako, da so se pri sončnem dnevu z lahkoto videle številke.

Istega dne popoldne se je vršilo drsanje dvojic, čemur je tudi prisostvoval državni kancler s svojim spremstvom. Za ta program, kot za solo drsanje moških in solo drsanje dam, se že nekaj dni poprej ni dobila nobena vstopnica več, ker more drsalni stadion prevzeti na svoje tribune samo 10.000 gledalcev. Pri drsanju dvojic je nastopilo 19 parov, izmed njih je zmagala nemška dvojica: Herber Marie in Baier Ernst. Drsanje so razdelili v štiri vrste: hitrostno drsanje, drsanje v obveznih likih, prosto drsanje posameznikov in drsanje dvojic. Hitrostno drsanje se je vršilo skozi 4 dni tega tedna, po vsak dan na eno daljavo, kjer je obdržal prvenstvo na 500, 5000 in 10.000 m Norvežan Ballangrud, le na 1.500 m ga je prekosil njegov rojak Mathisen. Drsanje v obveznih likih je bilo istotako razdeljeno na 4 dni v svrhu zvrstitve 37 moških in 33 ženskih kadidatov. Obvezno drsanje je preizkušanje tehnično dovršenega izvajanja predpisanih drsalnih likov in se od prostega drsanja loči v tem, da ne vsebuje nikake estetske umetniške zamisli. Ocena obveznega drsanja je bila sestavni del ocene prostega drsanja, ki se je izvedlo predzadnja dva dni, koder so prisodili prvenstvo moških dunajčanu Schäferju in prvenstvo dam Norvežanki Sonji Henie.

(Konec prihodnjč.)

KATOLIČANI PO DRUGIH DEŽELAH

Država nima pravice vtikati se v verska vprašanja svojih državljanov. V nekem mestecu so v neki šoli štiri katoliške redovnice poučevale otroke. Bile pa so oblečene v redovniško obleko. Svobodomiselnici pa so na mestnega župana napravili vlogo, v kateri zahtevajo, naj se redovnicam prepove vršiti pouk otrok vse dotlej, dokler ne slečejo redovniške obleke.

Županstvo je tako vlogo smatralo za tožbo in jo izročilo pristojnemu sodišču, ki pa jo je zavrnilo, ker ni na zakonu osnovana. Odlok sodišča se takole glasi:

»Država nima pravice vtikati se v verska vprašanja svojih državljanov. Po ustavi je vsak državljan v vprašanju svoje vere popolnoma prost in ga mora država ščititi pred vsakim, ki bi ga pri tem oviral. Res je, da imajo po principu svobode, na katerem temelji naša država in naša vlada, državljanji pravico do svobodne šole. To pa ne pomeni, da v teh šolah ne bi smeli poučevati učitelji, ki niso državni nastavljeni, pa jim starši zaupajo. Ravno princip svobode zabranjuje smatrati otroke za predmet države, temveč se mora otroke smatrati za lastnino tistih, ki so jim dali

življenje in ki imajo dolžnost skrbeti za njihovo dušo in za njihovo bodočnost v državi. V tej zvezi bodo dajali starši otrokom tako šolsko vzgojo, kakršna je v skladu z njihovo vestjo.«

Pri nas pa, ni še dolgo tega, so katehetom zabranili pouk otrok in še danes so po mnogih krajih v Sloveniji katehetje pod »nadzorstvom učiteljev in učiteljic,« ki so vse drugo, samo katoličani niso. Pri nas učitelji smatrajo za svojo službeno in nacionalno dolžnost, spraševati otroke, kaj jim je pri verouku katehet govoril!

To so jantje. Iz Belgije prihajajo praj zanimiva poročila o veliki in odločni akciji belgijskih katoliških delavcev na letošnji veliki petek.

Ta dan je bilo na pobudo in zahtevo žosistov ob 3 popoldne v vseh obrtniških, trgovskih in tovarniških delavnicah prekinjeno delo za 10 minut in vsi delavci so glasno molili molitev h Kristusu Kralju za vse delavce sveta. To prekinitve dela so dovolili ne samo katoliški delodajalci, ampak tudi nekatoliški. V eni tovarni pa delodajalec ni dovolil prekiniti dela. Delavci pa so se popoldne po delu zbrali pred to-

varno in glasno molili. Njim se je v molitvi pridružila velika množica ljudi.

Za katoliški radio. V Pragi se je vršil mednarodni katoliški radio kongres, ki je pokazal, kolike važnosti je radio za katoličane. Petnajst narodov se je udeležilo kongresa in vsi so povdarjali važnost radia v katoliškem življenju.

V Združenih državah ameriških vzdržujejo katoličani dve veliki prejemni in oddajni postaji.

V Braziliji so si postavili katoličani 100 Kw radio postajo.

V južno ameriški državi Equador so katoličanom na razpolago radio postaje privatnih družb in se jih katoličani zelo poslužujejo.

V republiki Urugvaj dela katoliška radio postaja dnevno po 8 ur.

V južni Afriki že dalj časa deluje katoliška radio družba, ki ji angleška vlada izkazuje vso pomoč in svobodo delovanja.

Na Japonskem ni veliko katoličanov, pa vendar vlada katoličanom dovoljuje prenos katoliških poročil po radiu in privatne družbe zelo širokogrudno dajejo radio na razpolago tudi katoličanom. Na katoliško velikonoč je največja tokijska radio postaja prenašala katoliško službo božjo.

Na Nizozemskem imajo katoličani pravico, da se trikrat na teden poslužijo največje državne radio postaje.

V Avstriji katoličani nimajo svoje posebne radio postaje, ker vse avstrijske postaje predvajajo program, ki ga more vsak katoličan odobriti.

Na Madžarskem in na Irskem pa imajo katoličani svoje radio postaje.

Na Portugalskem bo v kratkem dovršena velika radio postaja, ki jo grade katoličani.

Na Poljskem se morejo katoličani vsak čas poslužiti radia.

Velike in težke borbe pa so imeli katoličani v Čehoslovaški in so lastno radio postajo dosegli šele po dolgotrajni in težki borbi.

Tako se po drugih deželah katoličani zavzemajo za radio. Pri nas smo pa tako močni in varni, da smo, še ni dolgo tega, brali: »Pot k dušam je vedno svobodna, zato ni treba ne radio postaje, ne dnevnikov, ne stranke, ne banke, zadostuje in nič je ne more nadomestiti — goreča krščanska duša.« (Beseda 1933, str. 97).

Francoski škofje so naslovili na francoske katoličane slovesno poslanico o miru in enotnosti.

Demonstracije proti Judom so bile v Bratislavi na Slovaškem, kjer je judovsko vprašanje jako kočljivo. Judje so bili na Slovaškem že od Madžarov podpirani in nekatere odlične službe so bile le za Jude. Ko je začel Hitler zapirati in preganjati Jude in ko so jim Poljaki povezali cule in jih poslali na mejo, se je judovski živelj na Slovaškem še pomnožil.

To priseljevanje je našlo svoj odmev na bratislavski univerzi, kjer so judovski studentje začeli in nasilno nastopati proti katoliškim akademikom. Ozračje je postajalo napeto in treba je bilo malenkostnega povoda, da izbruhnejo pretepi. Do tega je tudi prišlo, ker so Judje proizvajali umazan in napram krščanstvu strupeno sovražni film »Golem«. Ogorčenje se je še povečalo, ker so film proizvajali ob času, ko so Slovaki slavili stoletnico velikega Slovaka Šture. Spor je slednjič reševala policija. »Golem« je film komunistične vsebine. Zanimivo bratstvo!

MED SLOVENSKIMI FANTI

LJUBLJ. OKROZJE JE TEKMOVALO

Leta po razpustu Orla in Prosvetne zveze so bila za fantovske organizacije čas velike preizkušnje. Vse, kar je bilo slabega, so odnesli že prvi udarci nasilnega režima. Ostalo je kleno zrnje, vzdržali so fantje, ki so bili vzgojeni v duhu krščanskih načel, ki so zajemali moči iz studentev Gospodovega evangelija.

Vsako delo katoliških fantovskih organizacij na prosvetnem in sportnem polju je bilo onemogočeno in proglašeno za protidržavno. Kar so preizkusile, vse je bilo brezobzirno zatrito.

Toda v fantih je živo tlela zavest, da imajo prav, da je njihovo delo koristno in potrebno našemu narodu. Hude udarce in očitke je bilo treba pretrpeti.

Prenesli so vse. Fantje niso klonili. Umaknili so se pač v »katakombe« in se še z večjo vnemo vrgli na proučevanje socialnih razmer ter v borbo za ustaljene gospodarske, družabne, narodne in verske pojme in načela. To je bilo njihovo delo — ta vprašanja so reševali in se pripravljali na okrožne tekme, ki so se tudi izvršile. Rezultati so morali ostati v arhivu.

Okrožje se je odločilo uporabiti za diplome sliko ranjenega leva iz knjige »Umreti nočejo«. Zanimiv je bil zadnji okrožni fantovski sestanek pred razpustom l. 1933. v Trnovem, kjer se je mnogo razpravljalo o zamišljenih tekmovalnih diplomah. Omeniti je lepe besede duhovnega vodje g. Hostnika, ki je fante navduševal k vztrajnemu delu za naše ideale, naša krščanska načela. Dejal je: Naša organizacija je morala marsikaj pretrpeti, hude nevihte so jo zadele. Z vsemi silami so jo hoteli pritisniti k tlom, s težkimi udarci so jo hoteli pobiti, toda, kakor ranjen lev ne podleže strupeni puščici, zavleče se v goščavo, se izliže ter z gromkim glasom javi, da je še živ in pripravljen se nadalje boriti do zadnjega. Isto velja tudi nam, zato vztrajajmo!

Danes lahko rečemo, da so se besede g. Hostnika uresničile. Komaj so posijali topli žarki svobode, že je fantovska organizacija na svojem mestu in že zopet meri svoje sile...

Ljubljansko fantovsko okrožje je v dnevih od 29. marca do 8. aprila 1936 izvedlo okrožne prosvetne tekme, ki so obsegale sledečo stvarino: 1. poslovnik, 2. prosto stvarino, 3. petje. Tekmovalo je 12 fantovskih odsekov skupno s 344 člani. Sodniške komisije so hodile od odseka do odseka ter ocenjevale in razglabljale izbrane snovi. Uspeh tekem je razveseljav, od 10.320 dosegljivih točk, so odseki dosegli skupno 8.526.986, kar je 82.625%.

Prosvetni prvak ljubljanskega fantovskega okrožja je za leto 1936. fantovski odsek Šiška, ki je dosegel od 540 dosegljivih točk 505.915 točk ali 93.688%, drugo mesto je dobil fantovski odsek D. M. v Polju (dosegljivih točk 510, dosegel 474 točk, t. j. 92.941%), tretje mesto pa si je osvojil fantovski odsek Trnovo (dosegljivih točk 1020, dosegel 934.5 točk, t. j.

91.618%. Četrty je F. O. Sv. Jakob, peti F. O. Sv. Cirila in Metoda, šesti F. O. Ježica, sedmi F. O. Kodeljevo, ki je postavil največje število tekmovalcev — 75 fantov. Osmi je F. O. Vič, deveti F. O. Sv. Peter, deseti F. O. Hrušica, enajsti F. O. Moste in dvanajsti je F. O. Dol.

Odseki so se izbrali tele proste stvarine: F. O. Dol in Hrušica — občinski zakon, F. O. Ježica — združništvo, F. O. Kodeljevo — versko zedinjenje, F. O. Trnovo — pravice našega delavstva, F. O. Sv. Jakob — socialna vprašanja o družbi, F. O. D. M. v Polju — soc. vprašanja in žosistovska organizacija, F. O. Sv. Peter — zgodovina Slovencev od leta 1848. dalje, F. O. Sv. Cirila in Metoda — sodobna soc. vprašanja, F. O. Šiška — slovenske narodne meje.

Ob tej priliki je omembe vredno visoko število tekmovalcev, vzgledna disciplina F. O. Kodeljevo, kompaktnost F. O. Šiške, obsežna in težka stvarina F. O. Vič, dovršeno petje F. O. Trnovo in požrtvovalnost sodniškega zbora.

Fantje! Tekme so končane, sedaj pa iz ozkega prostora ven v svet pred nove naloge. Znanje, ki ste ga pridobili, uveljavite pri delu z živim vzgledom. Bog vas živi!

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Fantje Križarskega bratstva Blaž Potočnikove Čitalnice v Št. Vidu nad Ljubljano ob njenem 70 letnem jubileju.

Kaj je želja matere oni dan, ko doživi 70 let? Da bi poslušala na predvečer jubilejnega dne podoknico? Da vidi pred seboj v ljubezni do nje zbrane vaščane, ki ji želijo obilo srečnih let? Da bi imela sobo polno cvetja omamnega duha, ki človeku v večeru njegovega življenja z opojnim vonjem morečo misel starosti prepodi? — Vse to jo vzradosti, ali to veselje ji ne zgrabi duše do vseh njenih globin. Če bi jo pozabili njeni sinovi, če bi jih ne videla zbrane jubilejnega dne pod krovom hiše, kjer jim je dala življenje, jim v dušo do vrha nalila olja lepih nauk, da jim lučka dobrega sveti takrat, ko jih zagrinja tema zlobe sveta in v katerih bo živela še tedaj, ko bo njo že pokrivala črne zemlje

odeja, bi bila njena žalost brezmejna, njena najtišja želja neizpolnjena.

Blaž Potočnikova Čitalnica v Št. Vidu nad Ljubljano slavi kot mati letos 70 letnico življenja. Nešteto sinovom je podarila življenje, ko jim je dala z izobrazbo duha in srca moč, da so šli in še gredo zmagovito skozi življenje zmot. Če naša srca in duše nimajo te moči, smo mrtvi. Polno življenje je le ono, ko telo in duša v njem prekipevata življenja. Fantje Križarskega bratstva v Št. Vidu nad Ljubljano, polni sinovske ljubezni do BPC kličemo in naš poziv naj gre širom zemlje slovenske: Sinovi BPC, kjerkoli bivate oni dan, ko vaša mati slavi visoki jubilej, ne pozabite priti k njej, pod njen krov v Št. Vid! Gorenjski fantje, vam in nam je takrat namenjen prosvetni tabor v Št. Vidu. BPC kot najstarejša organizacija je mati vaših prosvetnih organizacij. Tudi vas veže dolžnost srčne hvaležnosti do nje, ki je prva med nami orala trdo ledino katoliške prosvete.

Sinovi in vnuki, poklonimo se ji ob njenem jubileju in s tem vsej naši katoliški prosveti!

Gorenjci! 5. julija vsi v Št. Vid! Naj živi katoliška slovenska prosveta!

Spored proslave je sledeči: *Sobota 4. julija*. Ob 18. pred šolo promenadni koncert godbe. — Ob 20. v Ljudskem domu slavnostna predstava: a) Blažu Potočniku, — slovenskemu pevcu — deklamacija; b) Govor o Blažu Potočniku; c) Ko dan se zaznava, Pridi Gorenj'c — petje; d) »Zlatorog«, pravljlična igra v 5 dejanjih.

Nedelja 5. julija: Ob 4. budnica. — Ob 6. v župni cerkvi sv. maša za pokojnega Blaža Potočnika in vse umrle člane BPC ter poklonitev na grobu Blaža Potočnika. — Ob pol 8. zbirališče pred cerkvijo. — Ob 8. sprejem gostov na kolodvoru. — Ob 9. v parku zavoda sv. Stanislava sv. maša s cerkvenim govorom »Ob 1050 letnici smrti sv. Metoda«. Med sv. mašo ljudsko petje z godbo. Nato prosvetni tabor. I. govor: Ob 70 letnici Blaž Potočnikove Čitalnice — sreski referent Franc Erjavec. II. govor: Krščanska prosveta — Dr. Karel Capuder. Nato odhod z godbo k otvoritvi obrtne razstave pred šolo. Sprejem pokrovitelja razstave bana dr. Natlačena. — Ob 15. litanije. — Ob 16. pred Ljudskim domom godbeni koncert in prosta zabava s petjem, srečolovom, narodnimi običaji in tekmovanje narodnih noš. — Prireditev se vrši ob vsakem vremenu.

UREDNIKOVA BESEDA

Izmed vseh pisem, ki jih precej sprejemam od vsepovsod, sem najbolj vesel sporočil, ki mi jih pošilja od časa do časa tovariš z Notranjskega. Bolan je, da ne more iti med fante na vas ali na prireditev, pa je vendar stalno med njimi in pri njih: s svojo tiho mislijo in svojo težko žrtvijo. Za vse se zanima, kaj fantje v domačem kraju in daleč po širokem svetu delajo, daje jim nasvete in jih bodri v težavah.

Oni dan mi je poslal po tovarišu sporočilce za prijatelja Vane Betkina, ki njegovo ime često srečate v Kresu. Pa naj to sporočilo kar tu objavim, v vednost Vanetu Betkinu, obenem pa v veselje dragega tovarišu Ivanu Škrlju.

Vane Betkin, bod' pozdravljen!
Nam za pesnika si dan.

Bog te živi, dragi dečko,
za pisatelja s' izbran.

Čuli smo nekoč, da Bloke
so tvoj rojstni kraj.
Nekaj fantov ve za hišo,
kjer prebivaš zdaj.

Fantov dosti si želimo,
takih kot si ti.
Da bi lice prenovilo
naših se vasi.

Prijatelj Vane Betkin bo morda rekel, da celo napev za to pesem pozna in da sliči novomašniškemu pozdravu, pa nič zato. — Prav lepo pozdravljen, dragi tovariš Ivan. Če se bom kdaj mudil tam okoli Begunj, te zagotovo obiščem.

sti in čakali. Od vseh strani so prihajali novi žanjci, da je bil kmalu ves trg napolnjen z ljudmi: močni in sveži fantje, oblečeni v temne baršunaste hlače z rdečimi usnjnimi prevezami, z modrimi pelerinami preko ramen in s starimi suknenimi klobuki, ki so jih potisnili globoko na čelu.

Vsi so nosili modročrtaste nahrbtnike preko ramen in so stali v krogu, naslonjeni na motike, da so lahko videli vsakega, ki je še prišel. Pogum in spretnost sta jim zrla iz oči in udje, ki so sedaj počivali, so kazali odvečno moč, katero so nosili v sebi, da bi z njo delali čudeže tam daleč v tujini. Polglasno so se pogovarjali med seboj o tem in onem, dražili so drug drugega in se nemirno prestopali polni pričakovanja. Mnogo tujih ljudi je šlo skozi vas; vsak je hotel še enkrat videti in pozdraviti svoje znanca. Mati Breschaert se je trudila, da bi svojemu fantu spravila v red še nekatere drobnarije. Če je hotel ali ne, moral je vzeti v nahrbtnik še lonček svežega masla in kos svinjske pečenke, da se bo okrepčal na potu; — prinesla je še blagoslovljene vode in mu obesila okrog vratu svetinjo Matere božje ter križec. Potinje se ni mogla več premagati; soltem se jo tekle preko lic in obrnili je obraz v stran, da bi se izjokala.

»Bodi pogumen, fant moj,« je ihtela in spet je morala okreniti glavo. »Bog pomagaj, tako daleč je in tako težavno. Pieter je tam dobil svojo bolezen in smrt!« — Čas odhoda je prišel. S krepkim zamahom je vrgel Rick nahrbtnik preko rame in odšel; mati, Riens in Tilda so ga spremljale.

Najprej je iskal Wiesa med vso množico. Glej! Tam je stal pri svoji materi in Lida tudi; glasno je govorila s tovariši.

»Sedaj,« je mislil, »jo bom dobro pogledal, dolgo časa je ne bom videl; vso jo moram poznati, prav vse, kar je na nji, tam doli v zapuščeni urah bom vse zopet videl in gledal. Ali naj si upam in ji rečem: 'Lida, rad te imam in spodaj bom vedno mislil na te; pred zimo se bom spet vrnil?'«

S smehljajočimi očmi sta se spogledala. Danes zjutraj se je — namenoma najbrže — zelo čedno uredila in se je zdela vesela. »Sedaj stojim tu kot čisto tuj fant,« je pomislil.

»Mar se ne bojiš dela?« ga je vprašala.

»Ha, in če bi ga bilo še dvakrat toliko,« se je pobahal in je s smelo gesto porinil klobuk na tilnik.

Sedaj bi gotovo dejal še kaj, toda toliko tujih ljudi je stalo v bližini; in mati ga je neprestano ogovarjala; in Lida se je ukvarjala le s svojim bratom!

Tu je Krauwel. Izza cerkvenega zidu je prišel dolgi Krauwel.

Stopil je med fante, nobene besede ni dejal, vsakega je pogledal v oči, jih preštel in: »Ali niste kaj pozabili, mladci?«

»Ne, ne!« so kričali.

Potem je dal znamenje za odhod. V skupinah po dva in tri so odhajali. Mnogi roko v roki s svojimi dekleti, stiskali so glave in si pripovedovali za dolgo časa vse, kar so še vedeli. Drugi so šli poleg svojih žena in so glasno poljubljali otroke. Wies in Rick z materama in sestrami so počasi stopali poleg drugih.

»Wies, fant, kajne da boš varoval Riecka? je prosila mati. »Tako je še mlad!«

»Zanesi se, Tiena, skrbel bom zanj; ne vrnem se brez njega,« je zaklical Wies, da bi opogumil ženo.

Sedaj ni bilo slišati drugega ko polglasno govorenje in težki koraki obitih čevljev po glavni cesti. Vsak je govoril s svojimi sorodniki. Pri kapelki s Kristovo martro so obstale vse ženske. — Navada je bila, da so do sem spremile svoje. Vsak je zaklical še: »Mnogo sreče, srečno pot in vrnite se kmalu!« Rick ni obrnil oči od Lide; vsakemu fantu se je nasmejala in ga pozdravila, čakal je, da bo tudi on prišel na vrsto. Mati mu je neprestano zrla v oči; tako silno težko mu je bilo v duši. Slednjic je vendar ujel en sam njen prijazen pogled, toda potem je spet tako ponosno stisnila ustnice in tako uporno zasukala glavo v stran, da se je prestrašil.

»Zdaj smo odšli,« je pomislil, »in nič ji nisem povedal; in ona ne ve, in mogoče...«

Se enkrat se je okrenil; da bi pozdravil mater in vprav tedaj ga je Lida pogledala, toda tako mimogrede, kot bi se norčevala radi njegove boječnosti. Seve, sedaj bi hotel steči nazaj, stopil bi pred njo in bi ji mogel reči vse, kar ga je težilo. Toda Wies ga je vprašal, če je kaj pozabil.

Mati je obstala in čakala zadnjega sinovega pozdrava; toda ni se več ozrl.

»Wies,« je dejal, »kajne, kako mora biti vas zapuščenca, ko vsi veliki fantje odidemo.«

»To ni nič posebnega, Rick, tudi brez nas bodo živeli in mi se bomo kmalu vrnili, saj ni tako dolgo potlej.«

Komaj so se skrili za prvim ovinom na glavni cesti, so že pozabili na resno in žalostno slovo; spet so postali veseli in razposajeni. Rommehaere je široko nategnil svojo harmoniko, fantje so se prišli čez rame, korakali po taktu, vihteli motike in peli na ves glas:

Oj zdaj gremo,
oj zdaj gremo,
v tujino spet odhajamo!
Oj zdaj gremo,
oj zdaj gremo,
nazaj spet pridemo.

Ves dan so hodili po prašni cesti skozi vasi, iz ene v drugo vedno naprej in naprej, in pod večer so iskali prenočišča pri nekem tujem kmetu v daljni vasi.

Rick je čutil, kako se večja razdalja med njim in domom, vendar mu zato ni bilo težje. Nemo in potrpežljivo je cokoljal v trumi fantov in mislil na daljno deželo, kamor so potovali in na odvratne reči, o katerih so se malomarno pogovarjali njegovi tovariši. Potem je zopet sanjal o domu in domačem življenju in premišljal o sebi, ki mora v tujino.

Dom se mu je zazdel tako lep in blažen kraj, kjer je preživel zadnjo pomlad vso svojo srečo. Še enkrat je občutil vse tihe večere in njih opojno lepoto; in tu v tuji, neznanj deželi se ga je lotevala velika žalost in hrepenenje po minulih sreči. »Kaj bodo napravili z menoj,« je mislil; in veliki dogodki, ki jih bo preživel v tem poletju, so ždeli pred njegovimi očmi kot pošastni ognjeni zublji.

Boele mu je natančno pripovedoval, kako pripeka sonce med pšeničnimi polji. Toda pozneje se je spet opogumil, ko je poslušal fante, ki so, polni zaupanja vase, korakali poleg njega. »Ah, kaj,« se je ponášal Wies, »midva sva najmlajša, nekoliko se bodo že ozirali na to, in če ne bova zmogla, bova padla po tleh kot mrtva in bova pol dne počivala.«

Drugi pa so se jezno pretegali in so že komaj čakali, da bi pričeli s tlako.

»Tedaj se bomo vsaj spet pošteno pretegnili! Pri nas leži vsa pšenica, še predno pričenemo z delom; to je igrača! Vso njivo imaš pred seboj. Tam spodaj pa je drugača. Pšenica, sama pšenica, celo pšenično morje.«

Rick je gledal možem v oči z občudovanjem in zaupanjem: vsi so bili sedaj njegovi veliki bratje in mnogo pomoči si je obetal od njih. Težavno potovanje se je vlekle iz dneva v dan: ponoči so le malo spali in zjutraj zgodaj odrinili, toda vedno so bili dobre volje in pot jih je vodila dalje, dalje proti jugu. Na prostrani poljski poti so bili le črna človeška druhal; izgubljeni romarji, ki so iskali srečo. — Slednjic so bili vsi utrujeni. Nič več niso kričali in prepevali; le sem in tja je kdo izpregovoril. Vsak dan so gledali na obeh straneh široke ceste ozke, rodovitne njive in med njimi raztresene vasice z belimi cerkvicami, ki so želele nad nizkimi kočami.

(Dalje prih.)

MISIJONSKA TISKARNA

**GROBLJE
DOMŽALE**

Tiska vabila za naša društva

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

**OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI**

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 3%

**Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

**v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti**

Telefon 25-21 in 25-22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

**v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Slo-
veniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.**